

raadsvoorstel

onderwerp	Integraal waterketenplan
zaaknummer	Z/19/120275/241361
portefeuillehouder	P. Glasbeek
team	Beheer en Onderhoud
opgesteld door	E.F. Vergunst
datum voorstel	2 juli 2019
datum raad	26 september 2019

B&W stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- voorstel
1. het Integraal Waterketenplan (IWKp) 2019-2023, bestaande uit de Beleidsmodule, de Maatregelmodule en de module Financiën Gemeente Oegstgeest vast te stellen;
 2. het Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2018 in te trekken;
 3. de opzet van de raming en lasten zoals beschreven in module 3 Financiën gemeente Oegstgeest van het IWKp 2019-2023 te verwerken in de begroting van 2020 en verder;
 4. de afschrijftermijn voor rioleringen in afwijking van de Financiële Verordening 2017 vast te stellen op 50 jaar;
 5. het vastgestelde Integraal Waterketenplan 2019-2023 toe te sturen aan Gedeputeerde Staten, het hoogheemraadschap van Rijnland en de minister van Infrastructuur en Milieu.

Burgemeester en wethouders van Oegstgeest

de secretaris
W. Huininga

de burgemeester
E.R. Jaensch

toelichting voorstel

inleiding

De gemeente is verplicht op grond van de wet Milieubeheer een Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) vast te stellen, waarin het gemeentelijk beleid ten aanzien van de riolering is vastgelegd.

De gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Zoeterwoude en Voorschoten, het hoogheemraadschap van Rijnland en Dunea en Oasen hebben het integraal waterwaterketenplan (IWKp) Leidse Regio 2019-2023 opgesteld. In dit plan hebben de betrokken partijen afspraken gemaakt om zo doelmatig mogelijk samen te werken en zo kosten te besparen, de waterkwaliteit te verbeteren en wateroverlast te voorkomen. Het IWKp behandelt dezelfde onderwerpen als een VGRP, komt hiermee in de plaats van het VGRP en is daarmee de invulling van de wettelijke opgave.

In het landelijk bestuursakkoord Water hebben overheden en drinkwaterbedrijven afgesproken te gaan samenwerken om besparingen te realiseren in de waterketen. De vijf gemeenten en het hoogheemraadschap van Rijnland werken sinds 2009 nauw samen in de afvalwaterketen. Ook Dunea heeft zich in 2016 aangesloten bij het samenwerkingsverband.

beoogd effect

Invulling geven aan de volgende zorgplichten:

- Zorgplicht afvalwater
- Zorgplicht hemelwater
- Zorgplicht Grondwater

argumenten

1.1. De gemeente is verplicht een gemeentelijk rioleringsplan vast te stellen

Op grond van de Wet Milieubeheer artikel 4.22 lid 1 dient de gemeenteraad voor een daarbij vast te stellen periode een Gemeentelijk Rioleringsplan vast te stellen, waarin het gemeentelijk beleid ten aanzien van de riolering is vastgelegd.

Het IWKp behandelt dezelfde onderwerpen als een Gemeentelijk Rioleringsplan. Het IWKp vormt daarmee de invulling van de wettelijke opgave.

1.2 Het IWKp is de uitwerking van eerdere interbestuurlijke afspraken tot meer samenwerking

Het Integraal Waterketenplan (IWKp) gaat over de (afval)waterketen in de Leidse regio; over vijf gemeenten verdeeld over twee zuiveringskringen, een waterschap en twee drinkwaterbedrijven. De gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude besloten na afstemming van de huidige VGRP's 2014-2018 om voor de volgende planperiode samen met het hoogheemraadschap een Integraal Waterketenplan op te stellen. Dunea en Oasen zijn als drinkwaterbedrijf waar mogelijk geïntegreerd in dit plan, met name voor de beleidsmodule en de afstemming van maatregelen. Ook de gemeente Wassenaar sluit aan bij de beleidsmodule van dit IWKp.

Het merendeel van de betrokken gemeenten en organisaties hebben inmiddels het IWKp vastgesteld.

De aanleiding voor dit IWKp is tweeledig. De eerste aanleiding is gebruik maken van de kansen die het landelijk Bestuursakkoord Water (2011) en de regionale samenwerking bieden. In dit Bestuursakkoord is afgesproken om de samenwerking tussen gemeenten, waterschap en drinkwaterbedrijven te benutten om:

- kosten van drinkwater, riolering en zuivering minder te laten stijgen,
- kwetsbaarheid van taakuitoefening binnen individuele organisaties te verminderen en
- de kwaliteit van dienstverlening te verbeteren.

Ook de gezamenlijke innovatie naar een toekomstig en duurzaam systeem, dat benodigd is met het veranderen van het klimaat, speelt hierbij een rol.

De tweede aanleiding vormt de noodzakelijke vernieuwing van de gemeentelijke rioleringsplannen (GRP) en de komst van de Omgevingswet.

Er worden minder hoge maatschappelijke kosten gemaakt door gezamenlijke doelen te stellen in plaats van dat ieder afzonderlijk, normgericht, het beheer van de watertaken uitvoert. Door meer te kijken naar gezamenlijke doelen kunnen investeringen beter op elkaar worden afgestemd en taken worden gecombineerd. Deze gezamenlijke planvorming sluit daarmee aan bij de in juni 2016 afgesloten samenwerkingsovereenkomst in de regio Rijnland "Verbonden door water, werken aan later".

Binnen de samenwerking hebben alle partijen hun eigen taken en verantwoordelijkheden, maar technisch is er sprake van één systeem, de (afval)waterketen. Daarbij hebben de gemeenten zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en is het waterschap verantwoordelijk voor de waterhuishouding in het stedelijk gebied en het verwerken van afvalwater.

Drinkwaterbedrijven zorgen voor een duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening.

In de Leidse Regio is in het IWKp het principe opgenomen dat bij rioolvervanging de afvoer van afvalwater- en hemelwaterafvoer wordt gescheiden. Hierdoor is er op termijn minder zuiveringscapaciteit nodig en wordt de verstedelijkingsopgave gerealiseerd zonder uitbreiding van de zuiveringsinstallaties.

De samenwerking leidt niet alleen tot kostenbesparingen, maar ook tot een doelmatige inzet van kennis en kunde. In samenwerking met Dunea en het hoogheemraadschap wordt gewerkt aan het optimaliseren van het onderhoud van de gemalen. Rioolvervangingen worden met elkaar afgestemd en waar mogelijk gezamenlijk aanbesteed.

Met het opstellen van dit Integraal Waterketenplan 2019 tot en met 2023 legt de gemeente Oegstgeest vast hoe invulling wordt gegeven aan de volgende wettelijke zorgplichten:

- Zorgplicht afvalwater
- Zorgplicht hemelwater
- Zorgplicht Grondwater

Samenvattend geldt dat het waterketenplan integraal is voor de Leidse Regio, om de volgende redenen:

- Het beschouwt de hele waterketen van drinkwaterproductie, inzamelen en transport afvalwater tot en met de daarbij behorende Afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI).
- Het plan legt op hoofdlijnen de relatie tussen het (terugdringen) van lokaal drinkwaterverbruik en het betaalbaar houden van de drinkwaterproductie. Immers door de toename van woningen en bedrijvigheid dreigt de vraag het aanbod te overstijgen.

- De maatregelen voor volksgezondheid, droge voeten, leefomgeving en milieu worden in dit plan nader op elkaar afgestemd.
- In het plan worden niet alleen de maatregelen benoemd, maar worden ook de financiële kanten geborgd door een bestuurlijke vaststelling van de budgetten.
- Vergunningen die betrekking hebben op de afvalwaterketen zijn overbodig.

1.3 Met het IWKp geven we gevolg aan de aanbevelingen van de rekenkamercommissie

Eind 2017 heeft de Rekenkamercommissie een onderzoek naar het onderhoud en de vervanging van riolering uitgebracht. In dit rekenkameronderzoek staan zes aanbevelingen:

1. (aan de raad:) Benut het besluitvormingsproces over het eerstvolgende Gemeentelijk Rioleringsplan om een dialoog te voeren over de te volgen strategie voor onderhoud en vervanging van het rioolstelsel.
2. (aan de raad:) Stel vast hoe de raad geïnformeerd wil worden over de voortgang van het GRP;
3. Verken de potentie voor een meer kwaliteits- en risicogestuurd vervangingsbeleid van het rioolstelsel.
4. Breng de basisinformatie over het rioolstelsel op orde.
5. Leg op uniforme wijze een streefbeeld voor de minimale kwaliteit van een rioolstreng vast.
6. Maak gebruik van regionaal aanwezige kennis.

Ten aanzien van aanbeveling 1 en 3 t/m 6 geeft het IWKP invulling. De komende planperiode (2019-2023) willen wij benutten om de potentie te verkennen van risicogestuurd vervangen, zoals aanbevolen door de rekenkamercommissie en zoals ook is overgenomen in het collegewerkprogramma. Het sturen op risico's stelt andere eisen aan de inrichting van het beheer, de organisatie en de informatiesystemen dan de traditionele normgerichte aanpak. De essentie van risico gestuurd beheer is het beheren van risico's door keuzes te maken op basis van maatschappelijke gevolgen als systemen falen. Voor risicobeheer is meer inzicht nodig in het feitelijk functioneren van de stedelijke (afval) watersystemen en de gevolgen als deze systemen niet meer voldoen.

Als Leidse regio willen we de komende planperiode onderzoeken hoe het risico gestuurd beheer te adopteren als systematiek om daarmee de prioriteit van ingrepen zoals vervangingen te kunnen bepalen. We stellen een risicomatrix op om bestuurlijke keuzes te kunnen maken over de balans tussen gewenste maatregelen/ risiconormen en de bijbehorende kosten. Voor een goed risico gestuurd beheer is het essentieel dat er actuele, volledige en goede data beschikbaar zijn. De komende planperiode gebruiken wij om deze data op orde te krijgen. Daarnaast leiden wij medewerkers op in deze andere wijze van beheer.

Ten aanzien van aanbeveling 2 stellen wij voor de voortgang van de uitvoering van het IWKp in de paragraaf kapitaalgoederen van de jaarrekening te verantwoorden aan uw raad.

2.1 Het IWKp volgt het huidige gemeentelijk rioleringsplan op

Het IWKp komt in de plaats van het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2018, waarmee laatstgenoemd plan kan worden ingetrokken.

3.1 De financiële module maakt onderdeel uit van het IWKp

In de financiële module zijn de maatregelen zoals beschreven in het IWKp en de maatregelenmodule financieel uitgewerkt naar de specifieke Oegstgeester situatie. Deze maken integraal onderdeel uit van het IWKp. De belangrijkste elementen zijn:

Risico gestuurd beheer

De taakstelling van €140.000 ten aanzien van invoeren risico gestuurd beheer, zoals opgenomen in het collegewerkprogramma, is in de begroting vanaf de jaren 2020 als besparing opgenomen. In de beleidsmodule staat op pagina 50 onder 7.2 'Van normgericht naar risico gestuurd beheer/Asset Management' beschreven wat het verschil is tussen norm gericht beheer en risico gestuurd beheer. De opdracht om via risico gestuurd beheer te komen tot een besparing wordt door ons secuur opgepakt. In 2019 zal samen met de regio een onderzoek gestart worden op welke wijze risico gestuurd beheer gerealiseerd wordt. Uit dit onderzoek naar de voorwaarden voor de overgang naar risico gestuurd beheer zal blijken in hoeverre een besparing van € 140.000 per jaar reëel is, zonder dat dit ten koste gaat van het functioneren van het riool. Omdat dit onderzoek tijd kost, kunnen wij de komende jaren de besparing nog niet realiseren.

Afschrijftermijnen

In het IWKp wordt besparing gerealiseerd door de afschrijving van riolering te verlengen van 40 naar 50 jaar. Deze vervangingstermijn van 50 jaar is verantwoord binnen de technische afschrijving van het riool en vormt in Oegstgeest nu al de praktijk. De resultaten daarvan staan beschreven in de financiële module. De jaarlijkse besparing valt hoger uit dan de taakstelling van € 140.000 per jaar. De verlenging van de afschrijftermijn draagt ertoe bij dat de rioolheffing stabiel kan blijven.

Voorziening

In het IWKp is in de berekening van de rioolheffing meegenomen dat een voorziening wordt opgebouwd voor de toekomst, zodat ook bij tijdelijke grote vervangingsinvesteringen (Haaswijk, Morsebel) de uitgaven hoger kunnen zijn dan de inkomsten zonder (forse) verhoging van de rioolheffing.

Daarbij tekenen wij aan dat in de eerste jaren de inkomsten volgens plan uit de rioolheffing hoger zijn dan de uitgaven. Dit komt mede door de groei van het aantal woningen in Oegstgeest. Hiermee wordt de voorziening opgebouwd.

De financiële module van het IWKP zijn integraal opgenomen in de perspectief nota.

Tarief rioolheffing

In 2018 is de rioolheffing met ongeveer 7% gestegen ten opzichte van 2017, waarna de rioolheffing in 2019 3% is gedaald ten opzichte van 2018. In het nu voorliggende IWKp is het voorstel om de rioolheffing de komende 15 jaar gelijk te houden aan het tarief dat in 2019 geldt (exclusief inflatiecorrectie).

5.1 De Wet Milieubeheer schrijft toezending van het vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan voor

De Wet Milieubeheer verplicht in artikel 4.23 lid 2 het door de raad vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan – en daarmee het Integraal Waterketenplan 2019-2023 - toe te sturen aan Gedeputeerde Staten, het hoogheemraadschap van Rijnland en de minister van Infrastructuur en Milieu;

kanttekeningen | Geen

financiën | *Exploitatiebudget (= kosten voor onderhoud, inspectie en reiniging):*

Huidige begroting 2019	2020 volgens IWKp	2021 volgens IWKp	2022 volgens IWKp	2023 volgens IWKp	2024 en verder volgens IWKp
€ 330.468	€ 367.857	€ 356.857	€ 341.857	€ 357.857	€ 322.857

Investerings per jaar (=kosten voor vervangingen en aanleg apart regenwaterriool):*

Huidige begroting 2019	2020 t/m 2023	2024 en verder
€ 1.320.500	€ 1.320.500 **	€ 1.060.000

* Exclusief te vervangen pompgemalen maar inclusief herstraatwerkzaamheden.

** Exclusief € 500.000 in 2021 ten behoeve van de Oude Rhijnhofweg.

De schommelingen over de jaren in het exploitatiebudget en de kapitaalslasten van de investeringen (inclusief pompgemalen) worden opgevangen binnen de voorziening rioolheffing. Bij de vaststelling van de tarieven voor de rioolheffing wordt rekening gehouden met deze schommelingen, waardoor de tarieven ook op langere termijn gelijk kunnen blijven.

Een gedetailleerd overzicht van de financiële consequenties van het IWKp vindt u in de financiële module (bijlage).

communicatie
of vervolg

Volgens de wet Milieubeheer artikel 4.23 lid 3 maken B&W de vaststelling van een VGRP in één of meer dag- of nieuwsbladen bekend en geven daarbij tevens aan op welke wijze kennis kan worden verkregen van de inhoud van het plan. Hierbij is verder geen sprake van enige vorm van inspraak en/of betrokkenheid van de burger bij de besluitvorming.

publieks-
samenvatting

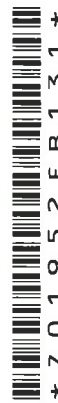
De gemeente is verantwoordelijk voor de reiniging van afvalwater, de goede afvoer van hemelwater en het grondwaterpeil. Omdat water nu eenmaal niet stopt bij de gemeentegrens, hebben de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude, het hoogheemraadschap van Rijnland en drinkwaterbedrijven Dunea en Oasen een Integraal Waterketenplan 2019-2023 opgesteld. Hierin staan bijvoorbeeld maatregelen om wateroverlast tegen te gaan en de drinkwaterproductie betaalbaar te houden. Het nieuwe Integraal Waterketenplan vervangt het oude Gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2018.

bijlage(n)

1. Oplegnotitie Integraal Waterketen plan
2. Integraal Waterketen plan - Beleidsmodule
3. Integraal Waterketen plan - Maatregelenmodule
4. Integraal Waterketen plan - Financiële module inclusief bijlagen

raadsbesluit

onderwerp	Integraal waterketenplan
zaaknummer	Z/19/120275/241361
portefeuillehouder	P. Glasbeek
team	Beheer en Onderhoud
opgesteld door	E.F. Vergunst
datum voorstel	2 juli 2019
datum besluit	26 september 2019

De gemeenteraad van Oegstgeest;

gelezen | het voorstel van burgemeester en wethouders van 2 juli 2019;

gelet op | De verplichtingen zoals opgenomen in de Wet Milieubeheer, Wet gemeentelijke watertaken (Wgw) en Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

besluit |

1. het Integraal Waterketenplan (IWKp) 2019-2023, bestaande uit de Beleidsmodule, de Maatregelmodule en de module Financiën Gemeente Oegstgeest vast te stellen;
2. het Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2018 in te trekken;
3. de opzet van de raming en lasten zoals beschreven in module 3 Financiën gemeente Oegstgeest van het IWKp 2019-2023 te verwerken in de begroting van 2020 en verder;
4. de afschrijftermijn voor rioleringen in afwijking van de Financiële Verordening 2017 vast te stellen op 50 jaar;
5. het vastgestelde Integraal Waterketenplan 2019-2023 toe te sturen aan Gedeputeerde Staten, het hoogheemraadschap van Rijnland en de minister van Infrastructuur en Milieu.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van Oegstgeest op 26 september 2019.

de griffier

de voorzitter

F. Kromhout

E.R. Jaensch

